

KVINNER MOT OCKUPATION

-KAMPEN FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

@emmausstockholm

#kvinnormotockupation

KVINNORS FRAMTRÄDANDE ROLL I FRIHETS RöRELSEN

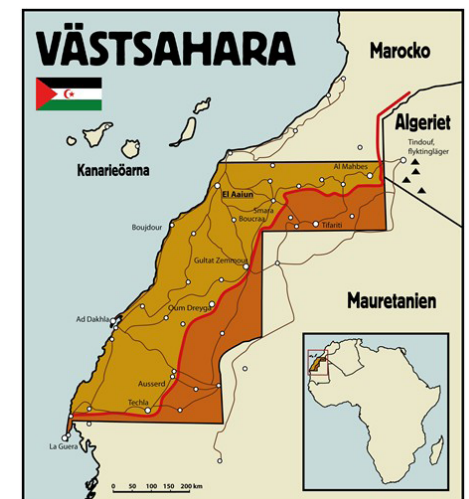
Kvinnor har alltid haft en framträdande roll i kampen för mänskliga rättigheter och självständighet i Västsahara. En del lever och verkar i det hårt övervakade territoriet under marockansk ockupation medan andra är aktiva i de västsahariska flyktingläger i Algeriet eller i diasporan. Deras arbete och engagemang skiljer sig åt men de förenas i ett gemensamt mål för frihet och självbestämmande.

Utmaningarna i det ockuperade området är många. Aktivister som arbetar med att synliggöra brott mot mänskliga rättigheter som begås av marockanska myndigheter lever under ständiga hot om våld och trakasserier. De smutskastas och utmålas ofta som terrorister. Demonstrationer och annan organisering är förbjuden och det råder en total mediablockad. Omständigheter som försvårar arbetet och tvingar aktivister att verka i hemlighet.

Människorättsförsvarare och aktivister i flyktinglägren har större möjlighet att organisera sig fritt men de hårda levnadsvillkoren i de isolerade lägren i den karga öknen gör livet till en utmaning. Kvinnorna står för

mycket av den dagliga driften av många funktioner i lägren, så som sjukvård, utbildning och omsorg av barn och äldre. Tillgång till grundläggande resurser och möjlighet till försörjning är begränsade och situationen har förvärrats ännu mer i samband med pandemin och att vapenvilan bröts.

En viktig del i deras arbete är att utbilda unga om icke-våldsmostånd och fredliga metoder för konfliktlösning. Flera generationer västsaharier har fötts och vuxit upp i lägren och många börjar förlora hoppet om en fredlig lösning. För att undvika ytterligare eskalering måste det internationella samfundet agera för att västsaharas folk ska få sin självbestämmanderätt.

1884

Västsahara koloniserar av Spanien.

1973

Befrielse rörelsen Polisario bildas i syfte att driva på Västsaharas frigörelse från Spanien. Polisario är den officiella representanten för Västsahara.

1975

FN utövar påtryckningar på Spanien att avkoloniserar "Spanska Sahara" som det då kallas. Men istället för att starta en avkoloniseringsprocess "säljs" territoriet till Mauretanien och Marocko. Det utbryter krig och hälften av den västsahariska befolkningen flyr från bomberna över gränsen in i Algeriets saharaöken där de bygger upp provisoriska flyktingläger. Internationella domstolen i Haag slår fast att området tillhör det västsahariska folket. FN rekommenderar att en folkomröstning om områdets status ska hållas.

1976

Polisario etablerar Sahrawi Arab Democratic Republic (SADR), som idag erkänns som en självständig stat av Afrikanska Unionen och cirka 80 länder.

1979-1991

Mauretanien drar sig ur, men Marocko fortsätter hävda sin rätt över området och kontrollerar nu 80 procent. FN medlar fram en vapenvila med villkoret att en folkomröstning ska hållas. Fredsstyrkan MINURSO etableras och ska på uppdrag av FN arrangera folkomröstningen. Det är den enda fredsstyrkan i världen som inte har mandat att bevaka och försvara mänskliga rättigheter.

1992

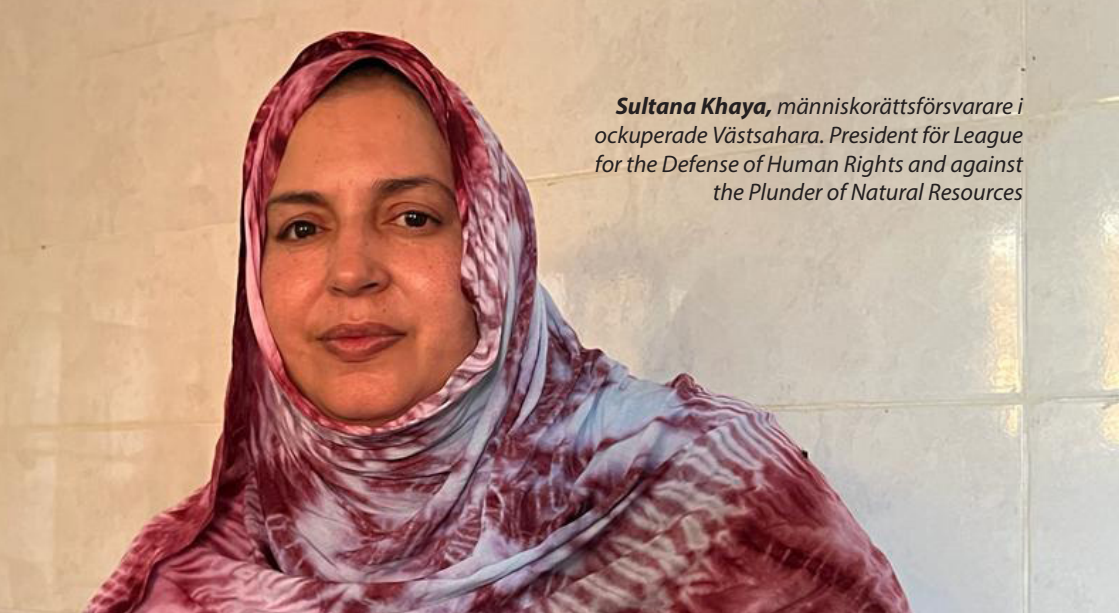
Folkomröstningen ska hållas men skjuts ständigt upp av Marocko.

1997

Nya försök utförs för att få till en folkomröstning. Men försöken misslyckas och omröstningen blir framflyttad på obestämd tid.

2020

Marocko bryter fredsavtalet genom att överträda en FN-övervakad buffertzon. Vapenvilan bryts efter 30 år av eldupphör.

Sultana Khaya, människorättsförsvarare i ockuperade Västsahara. President för League for the Defense of Human Rights and against the Plunder of Natural Resources

450 DAGAR I HUSARREST

Sultana Khaya är människorättsförsvarare i ockuperade Västsahara. I över ett år, 450 dagar, har hennes hus varit omringat av polis och hon har suttit i husarrest. I sitt hem har hon blivit måltavla för flera övergrepp av polis, endast på grund av hennes fredliga arbete för mänskliga rättigheter. Situationen har också gått ut över hennes omgivning. *“Alla som vågat försöka besöka oss har blivit förföljda, hotade, arresterade, torterade eller uppsagda från sina jobb.”*

Varje dag går Sultana upp på sitt tak för att vifta med den västsahariska flaggan för att hålla kampen levande. Sultana har blivit en symbol för västsahariernas kamp för frihet.

Sultana är president för organisationen League for the Defense of Human Rights and against Plunder of Natural Resource och arbetar sedan många år tillbaka för ett fritt Västsahara. Hon har även utövat sin fredliga aktivism internationellt och har två gånger deltagit i FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Sultana har, i likhet med andra människorättsförsvarare, upprepade gånger blivit utsatt för marockanska myndigheters trakasserier och våldshandlingar i försök att stoppa hennes arbete. Hon förklarar att hon endast är ett av alla exempel på vad västsahariska kvinnor får utstå när de kämpar för att stärka de mänskliga rättigheterna.

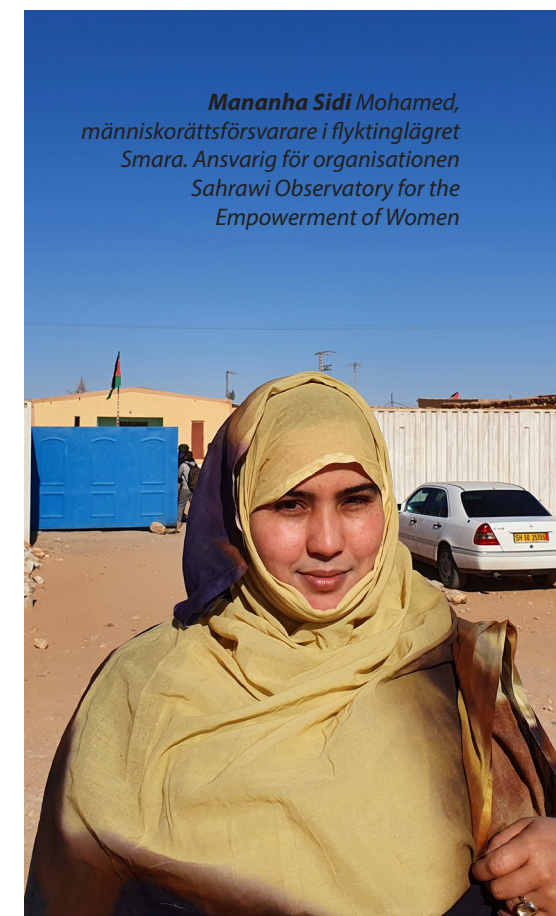
”ATT LEVA HÄR KRÄVER STYRKA”

Mananha är huvudansvarig för organisationen Sahrawi Observatory for the Empowerment of Women i flyktinglägret Smara, i Algeriet. På centret arbetar hon tillsammans med åtta andra kvinnor med att erbjuda praktisk utbildning till kvinnor och flickor som inte har haft möjlighet att fullfölja sin skolgång. På centret undervisar de bland annat i datorskunskap, administration, konsthandverk och språk i syfte att stärka kvinnor till att få jobb och en inkomst.

Förutsättningarna för att utbilda sig i flyktinglägren har alltid varit svåra men i samband med att pandemin kom och att kriget bröt ut har förutsättningarna förvärrats ytterligare. Förra året hade centret 70 elever och nu har antalet minskat till nästan hälften. När männen lämnar för att delta i kriget faller ansvaret att försörja både barn och äldre på kvinnorna. Mananha beskriver hur det alltid varit komplicerat att hitta jobb i flyktinglägren, men att Algeriets nedstängning av gränser i samband med pandemin har försvårat det ytterligare och många jobbtillfällen har helt försvunnit.

Trots att det blivit allt svårare att klara sig genom vardagen har Mananha inte gett upp hoppet.

“Jag tänker på alla starka kvinnor som gått före och kämpat igenom svåra situationer här i lägren. Dom har bestämt sig för att uthärda både miljömässiga och materiella begränsningar. Och det gör mig glad att kunna fortsätta i deras spår. Det här är verkligen aktivism, att leva under de här förutsättningarna och arbeta på volontärbasis, det kräver beslutsamhet och styrka” säger Mananha.

Mananha Sidi Mohamed, människorättsförsvarare i flyktinglägret Smara. Ansvarig för organisationen Sahrawi Observatory for the Empowerment of Women

FÅNGE I 16 ÅR FÖR ARBETET MED MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

I 16 år satt Fatimatou Dahour frihetsberövad i ett inofficiellt marockanskt interneringscenter. Hon tillfångatogs för att hennes engagemang för Västsaharas frihet sågs som ett hot. Hennes familj visste inte var hon befann sig eller om hon ens var vid liv.

Idag lever Fatimatou i det ockuperade området av Västsahara. Hon arbetar med att stödja andra som sitter felaktigt frihetsberövade. Det som driver Fatimatou till att fortsätta arbetet trots det hon gått igenom är hoppet om att framtida generationer inte ska behöva lida på samma sätt.

Fatimatou är långt ifrån den enda västsahariern som avtjänat tid i fängelse som politisk fånge. Den ideella organisationen AFAPREDESA rapporterar att det finns dokumenterat att över 400 västsaharier "försvunnit" efter att de arresterats av marockansk polis. Men mörkertalet är stort.

Att sluta kämpa för att stärka de mänskliga rättigheterna är inget alternativ enligt Fatimatou. *"Hur kan jag som västsaharisk kvinna i ockuperat territorium leva ett vanligt liv medan min familj uthärdar ett liv i exil i flyktingläger?"* säger hon.

Maimouna Abed Rahmen, sjuksköterska i de västsahariska flyktinglägren.

HÖG BELASTNING PÅ VÅRDEN

Maimouna arbetar som sjuksköterska i flyktinglägren i Algeriet. Hon upplever att det finns en ökad oro i sin omgivning och bland kollegor på grund av pandemin och att vapenvilan brutits.

Utöver pandemins påfrestningar på sjukvården i lägren har den eskalerade konflikten inneburit ytterligare utmaningar. I samband med kriget har fler sjukdomar spridits i lägren och det finns inte tillräckligt med resurser för att hantera situationen. Sjukhusen i lägren är långt ifrån rustade för de behov som finns. Det råder brist på mediciner, skydds-

utrustning och basala hygienprodukter.

Trots motgångarna och att mycket ansvar ligger på sjukvårdspersonal berättar Maimouna att det också visar vilken styrka som finns bland västsaharier. Maimouna lyfter särskilt fram de många kvinnornas arbete inom omsorg som är byggstenar i frihetsrörelsen.

"Jag längtar efter självständighet, att återvända till vårt land och få vår frihet, denna kamp går inte att stå emot. Vi kan inte bygga upp ett liv för oss själva här i ett flyktingläger."

Fatimatou Dahour, politisk fånge i 16 år.

***Denna produktion** har finansierats av Sida genom ForumCiv. Sida/ForumCiv delar inte nödvändigtvis de åsikter som här framförs. Ansvaret för innehållet är uteslutande producentens/författarens.*

EMMAUS
STOCKHOLM
emmausstockholm.se

